

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньо-професійної програми Облік і оподаткування

Силабус освітнього компонента ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 071 Облік і оподаткування за освітньо-професійною програмою Облік і оподаткування

Розробник: Олена СТАЦУК, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

Анна САФАРОВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 1 від 28.08.2024 р.

Завідувач кафедри

Олена СТАЦУК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	07 Управління та адміністрування 071 Облік і оподаткування Облік і оподаткування Перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 3
		Семестр 1-ий
		Лекції 32 год.
		Практичні (семінарські) 30 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 50 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

ППП: СТАЩУК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри-професор кафедри фінансів

Мобільний телефон: +38 (050) 674-85-78

E-mail: Staschuk.Olena@vnu.edu.ua

Розклад занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Освітня компонента «Фінанси підприємств» належить до переліку нормативних дисциплін циклу спеціальної професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою Облік і оподаткування та спрямована на формування у здобувачів системи глибоких обґрунтованих знань з фінансів суб'єктів господарювання, їх операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, порядком формування фінансових ресурсів підприємств та напрямками їх використання.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів знань щодо теоретичних, методичних та організаційних основ формування та використання фінансових ресурсів підприємств, а також набуття вмінь та навичок вирішення практичних проблем оподаткування підприємств, самофінансування, підвищення прибутковості суб'єктів господарювання, руху грошових потоків та здійснення готівкових та безготівкових розрахунків підприємств.

Основними завданнями вивчення дисципліни Фінанси підприємств є: ознайомити здобувачів із теоретичними, методичними та організаційними основами фінансів суб'єктів господарювання та їх місцем в управлінні підприємствами; сформувати у здобувачів комплексну систему знань із здійснення грошових розрахунків підприємствами; опанувати методику розрахунку прибутку підприємств, оптимізації їх витрат, оцінювання ефективності реальних та фінансових інвестицій суб'єктів господарювання; набути практичних навичок із

формування капіталу підприємств різних форм власності, активів, прибутку та оподаткування, а також оцінювання фінансового стану підприємств.

Після завершення вивчення дисципліни студенти зможуть:

- виявляти вплив основних факторів на фінансовий результат діяльності підприємства;
- визначати фінансовий стан підприємства та формувати пропозиції щодо його підвищення;
- аналізувати ефективність операційної, інвестиційної фінансової діяльності на основі руху грошових потоків підприємства;
- застосовувати специфічні методи дослідження у сфері фінансів суб'єктів господарювання;
- володіти ґрунтовними знаннями щодо сучасних теорій фінансування, структури капіталу, дивідендної політики підприємства;
- проводити інтегральну оцінку фінансового стану підприємств, вміти його обґрунтовувати, пропонувати шляхи його підвищення та презентувати результати роботи;
- розробляти практичні рекомендації щодо підвищення прибутковості підприємств;
- ідентифікувати проблеми формування та використання прибутку суб'єктів господарювання;
- володіти методичним інструментарієм оцінювання кредитоспроможності підприємств.

3. Методи навчання: інтерактивні методи (інтерактивна лекція з використанням вербальних та ілюстративно-демонстраційних методів: розповідь, пояснення, презентація, демонстрація, запитання-відповідь), практичні методи (практичні роботи, дискусії, тестування, кейси, ділові ігри).

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності

СК 03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

Програмні результати навчання

ПР 4. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

IV. Структура освітнього компонента (за робочим навчальним планом 2021 н.р.)

1

4	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. <i>Теоретичні основи фінансів суб'єктів господарювання</i>						
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансів суб'єктів господарювання	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 3. Фінансові ресурси суб'єктів	13	4	4	4	1	О, ДС, Т, РЗ /

господарювання. Формування власного капіталу.						8 балів
Тема 4. Грошові потоки та організація грошових розрахунків суб'єктів господарювання	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 5. Доходи і фінансові результати суб'єктів господарювання: формування та розподіл. Самофінансування підприємств	11	4	2	4	1	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 6. Оподаткування підприємств	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 7. Дивідендна політика підприємства	9	2	2	4	1	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Разом за модулем 1	67	18	16	28	5	56
Змістовий модуль 2. Фінансування підприємства за рахунок позикового капіталу та оцінка його фінансового стану						
Тема 8. Кредитування і розрахунки суб'єктів господарювання	12,5	4	4	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 10 балів
Тема 9. Фінансове забезпечення та ефективність інвестицій	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 10. Фінансова звітність суб'єктів господарювання	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 11. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства	15	4	4	6	1	О, ДС,Т,РЗ / 10 балів
Тема 12. Фінансова санація та банкрутство підприємств	8,5	2	2	4	0,5	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Разом за модулем 2	53	14	14	22	3	44
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Всього годин:	120	32	30	50	8	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О – опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу освітнього компонента є самостійна робота здобувачів з вітчизняною та зарубіжною літературою з підприємництва, торгівлі, корпоративними стандартами та кодексами підприємницької діяльності, нормативно-правовою базою ВНУ імені Лесі Українки.

У процесі навчання здобувачі освіти отримують необхідні знання під час проведення лекційних та практичних занять. Певна частина матеріалу має бути засвоєна здобувачами в процесі самостійної роботи, підготовки до практичних занять та виконання контрольних завдань.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу.

6. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню поточних та контрольних завдань. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату" (<http://surl.li/andjme>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності поважної причини (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), навчання за програмою подвійного диплома, працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)), навчання може відбуватися за індивідуальним графіком за погодженням із деканом факультету з використанням можливостей електронних курсів на платформі Office 365 (Microsoft Teams) за погодженням із викладачем. Повторне складання екзаменту допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://surl.li/uggkhu>).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або

першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика поточного оцінювання знань здобувачів освіти.

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Фінансово-економічний аналіз» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно з «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 30.08.2023 р. (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) за 100-бальною шкалою.

Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи тощо. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних робіт, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо.

Максимальна кількість балів за освітньою компонентою становить 100 балів, з яких за поточний контроль з освітнього компонента студент може отримати 40 балів та за підсумковий модульний контроль – 60 балів. Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту) та проводиться під час навчального заняття. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проєктних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Оцінювання курсу денної форми навчання

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного семестрового екзамену згідно затвердженого розкладу.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Питання до екзамену

1. Основи фінансів суб'єктів господарювання.
2. Фінансова діяльність підприємств: зміст та основні завдання.
3. Фінансово-економічні цілі діяльності суб'єктів господарювання.
4. Організація фінансової роботи на підприємстві.
5. Фінансовий механізм підприємства.
6. Класична теорія фінансування суб'єктів господарювання.
7. Неокласична теорія фінансування суб'єктів господарювання.
8. Неоінституційна теорія фінансування суб'єктів господарювання.
9. Фінансова діяльність акціонерних товариств.
10. Фінансова діяльність товариств з обмеженою, додатковою відповідальністю та командитних товариств.
11. Фінансова діяльність приватних підприємств.
12. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.
13. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
14. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.
15. Безготівкові операції та розрахунки.
16. Загальні принципи ведення касових операцій підприємством.
17. Грошові надходження підприємств.
18. Власний капітал суб'єктів господарювання: сутність, функції, складові.
19. Особливості формування власного капіталу акціонерних товариств.
20. Самофінансування підприємств.
21. Прибуток підприємства : особливості формування та використання.
22. Види грошових надходжень з внутрішніх та зовнішніх джерел.
23. Фактори, що впливають на абсолютну суму виручки від реалізації продукції.
24. Сутність податків і їх функції.

25. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.
26. Оподаткування прибутку підприємств.
27. Платежі за ресурси.
28. Поняття дивідендів та дивідендної політики суб'єктів господарювання.
29. Теорії дивідендної політики.
30. Методики нарахування дивідендів.
31. Форми виплати дивідендів та порядок їх визначення.
32. Визначення потреби в залучених коштах.
33. Характеристика банківського кредиту.
34. Особливості кредитування підприємств банківськими установами.
35. Способи зовнішнього фінансування підприємств.
36. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
37. Загальні вимоги до складання фінансової звітності підприємств.
38. Характеристика балансу (звіту про майновий стан) підприємства.
39. Характеристика звіту про фінансові результати підприємства (звіту про сукупний дохід).
40. Характеристика звіту про власний капітал підприємства.
41. Характеристика звіту про рух грошових коштів.
42. Фінансовий стан підприємства: сутність та методи оцінювання.
43. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства.
44. Оцінка рівня фінансової стійкості підприємства.
45. Оцінка рівня ділової активності підприємства.
46. Оцінка показників рентабельності суб'єкта господарювання.
47. Оцінка становища підприємства на ринку цінних паперів.
48. Аналіз грошових потоків підприємства.
49. Оцінка майнового стану підприємства.
50. Криза на підприємстві: сутність та чинники виникнення.
51. Банкрутство підприємства: сутність, причини виникнення та види.
52. Фінансова санація на підприємстві.
53. Якісні методи оцінювання ймовірності банкрутства підприємства.
54. Економетричні моделі оцінювання ймовірності банкрутства підприємства.
55. Антикризове фінансове управління на підприємстві.
56. Методи санації підприємства.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Фінанси підприємств: навч. посібник : практикум / Н.О. Власова, Т.В. П'ятак, Т.І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н.О.— Х.: Світ книг, 2020. — 312 с.
2. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
3. Ashar J. What are the main activities in corporate finance? Financial director. 2019. November 8. URL: <https://www.financialdirector.co.uk/2019/11/08/what-are-the-main-activities-in-corporate-finance/>.
4. Jun Chen, Tao-Hsien Dolly King, Min-Ming Wen. Non-executive ownership and private loan pricing. Journal of Corporate Finance. 2020. Vol. 64. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0929119920300821>.
5. Стащук, О., Шостак, Л., & Булик, Д. (2022). БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-29>
6. Staschuk, O., & Zhihar, N. (2022). ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економічний часопис*

Волинського національного університету імені Лесі Українки, 3(31), 12–17.
<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17>

7. Стащук О. В., Шматковська Т. О. Фінанси суб'єктів господарювання: конспект лекцій. Луцьк (електронне видання), 2022. 110 с.

Додаткова

1. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 57-63

2. Кисиль О. Управління фінансовими результатами підприємства//Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал. 2019. №1. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2019/1/upravlinnya-finansovimi-rezultatami-pidpriyemstva-2/>

3. Рудика В. І., Шпірна Д. С. Формування системи фінансового планування та прогнозування на підприємстві. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/47.pdf

4. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.

5. Natalia Sytnyk. Management of communicative aspect of motivational philosophy of civil servants in public finance system / Natalia Sytnyk, Olena Gerasymenko //Social and legal aspects of the development of civil society institutions: colletctive monograph. Part I. Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o., 2019. P. 437-450

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: веб-сторінка. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

4. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

5. Національний банк України URL: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>

6. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Концепція фінансової безпеки України. URL: <http://www.ufin.com/ua/koncepcia/008.doc>.